

Pandemi Sürecinde İletişim Fakültelerinin Durumu Üzerine Genel Bir Değerlendirme: Prof. Dr. Özcan Yağcı ile Söyleşi

Feyyaz Fırat, Arş. Gör., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İletişim Fakültesi, feyyaz.firat@hbv.edu.tr

Söyleşi Interview

Pandemi süreci, diğer pek çok alanda olduğu gibi üniversite eğitimi üzerinde de derin izler bıraktı ve birtakım değişimlere neden oldu. İletişim Fakülteleri teorik derslerin yanı sıra yüz yüze eğitim gerektiren uygulama derslerine sahip olması anlamında bu süreçte bazı zorluklarla karşı karşıya kaldı. Öte yandan gerek akademisyenler gerekse öğrenciler uzaktan eğitim sürecinin olumsuz zihinsel ve psikolojik etkilerine karşı zorlu bir sınav verdiler. Birinci yılını geride bıraktığımız pandemi süreci boyunca iletişim akademisyenlerinin ve öğrencilerinin motivasyon ve tutumlarının ne yönde olduğunu, pandeminin genel anlamda İletişim Fakülteleri üzerindeki olumlu-olumsuz etkilerini Başkent Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Özcan Yağcı ile konuştuk.

Bildiğiniz gibi geçen yıl Mart ayında ani bir şekilde pandemi ilan edilmesiyle üniversiteler uzaktan eğitime geçti. Sizce İletişim Fakülteleri uzaktan eğitim sürecine adapte olabildi mi?

Bukonuda ağırlıklı olarak kendimizde bu süreçte edindiğimiz deneyimler üzerinden

ayrıntılı bilgi verebilirim. Diğer İletişim Fakültelerinde neler olduğu konusunda da çeşitli toplantılarda meslektaşlarımla yan yana gelmemiz nedeniyle bilgim var. Sorular ve sorunlar benzerlikler gösteriyor. Görebildiğim kadarıyla uzaktan eğitim sürecine adaptasyon konusu üniversiteden üniversiteye değişiyor. Bu anlamda bazı üniversiteler, uzun yıllardan beri uzaktan eğitim modellerine geçmiş olmaları ve uygulamaları nedeniyle avantajlı konumda. Örneğin Anadolu Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi'ndeki uygulamaların başarılı olduğunu düşünüyorum. Birçok üniversite ise bu sürecin başlangıcında ciddi sıkıntılarla karşılaştı. Bu problemler ağırlıklı olarak üniversitelerin altyapı sorunuyla ilişkili. Adaptasyon sürecinin ikinci boyutu, öğretim elemanlarının hazırlıksız yakalanmış olmalarıyla ilgili. İletişim Fakültelerinde hem uygulamalı hem teorik derslerde güçlükler yaşandı. Bu durum özellikle pandeminin ilk 3-4 aylık kısmı için geçerliydi. Aradan geçen on aylık süreçte doğal olarak bir toparlanma yaşandı. Genel olarak İletişim Fakülteleri başarılı mı sorusuna net bir yanıt vermem

mümkün değil. Ancak gözlemlerim her düzeydeki eğitim konusunda ülke olarak ciddi zorluklar çektiğimiz yönünde.

Uzaktan eğitim süreci iletişim eğitimini nasıl etkiledi? Olumlu-olumsuz yönleriyle ilgili gözlemlerinizi nelerdir?

Bu konuda hem olumlu hem de olumsuz etkilerden söz etmek mümkün. Öncelikle olumlu yönde nasıl etkilediğini açıklayayım. Biz birçok eğitim kaynağına çok daha rahat ulaşabildik. Bu çok olumlu bir durum. Kişi ya da basılı , görsel kaynağa hızla ve etkin bir şekilde erişmek teknolojinin bizlere armağanı. Pandemi teknoloji üzerinden kaynaklara ulaşımı zorunlu hale getirdi. Ayrıca derslerin hem içeriği hem de sunum biçimleri değişti. Aynı anda birçok bilgi, belge öğrencilerle paylaşılabilir oldu. Uzaktan eğitim süreci iletişim ve Tasarım Bölümlerinde eğitim alan öğrencilerin alanlarının ne denli önemli ve işlevsel özelliklere sahip olabileceğini gösterdi. Tasarımla ilişkili bölümler Web tabanlı uygulamalar yaptıkları için, doğası gereği onlara bir uygulama zemini açıldı. Bu da hem görsel hem de teorik anlamda çok önemli ve olumlu bir etkiydi. Pandemi öncesinde, bazı akademisyenlerin kendileri açısından geçerli olmak üzere oluşturdukları ders formatları pandemi sonrasında zorunlu olarak geçerliliğini yitirdi. Diğer bir ifadeyle hem ders içeriklerinde hem de bu içeriklerin paylaşımında yenilenme kaçınılmaz oldu. Bu değişim ya da dönüşümün de faydalı , olumlu olduğuna inanıyorum. Akademik camia mevcut durum ve eğitimin geleceği açısından çok sayıda soruyla başbaşa kaldı. Temel soru ; online ders nasıl olacak? sorusuydu. Sorunun bir boyutu alışkanlıklar diğer boyutu sahip olunan olanaklarla ilişkili olması nedeniyle yanıtlanması önemliydi.

Kesin olan artık sınıflarda alıştığımız gibi olamayacaktı. Uzaktan eğitim teknolojilerine uzakolan ya da kullanmayan öğretim elemanları için durum biraz daha farklılaştı. En kısa süre

içerisinde bilgi ve beceri geliştirmek mesleğin davamı ve etkinliği açısından kaçınılmaz oldu. Bu durumu da olumlu bir etki biçiminde değerlendiriyorum. Söz konusu durumu yük olarak değerlendiren meslektaşlarımız da var. Ancak ben pandeminin kendimizi yenilemeye zorladığını ve özellikle benim gibi dijital göçmenler grubunda yer alan akademisyenler açısından motivasyon kaynağı olduğunu düşünüyorum.

İşin olumsuz kısmına geldiğimizde hemen herkesin sıklıkla ifade ettiklerini seslendireceğim. Eğitim yüz yüze yapılmalı. İsterdim ki edinmiş olduğumuz yeni becerilerle öğrencilerle yüz yüze olabilelim. Sınıfın doğal halini özledim, özledik. Sınıfların, anfilerin yerini hiç bir oluşumun tutması mümkün değil. En büyük olumsuzluk buydu. Ayrıca büyük bir karmaşa ve belirsizlik yaşandı. O karmaşa ve belirsizliğin beraberinde getirdiği konsantrasyon bozukluklarıyla çözümler üretmek gerekiyordu ve halen de öyle. Üniversiteden üniversiteye, üniversite içinde fakülteden fakülteye değişen uygulamalar var. Bu anlamda beni aslında olumsuz yönde en çok etkileyen varlık gerekçemiz olan gençlerimizin durumu. Onların konsantrasyonunda belli bir noktaya kadar haklılık payı taşıyan bozukluklar. Zaten amaç ve hedefler konusunda karışıklıklar yaşanmaktayken bu durum etkisini daha da artırdı. Geldiğimiz noktada ; uzaktan eğitimde beceri ve bilgilerde görece düzelmeler, iyileşmeler söz konusu. Ama özellikle uygulamalı eğitim ile ölçme değerlendirmelerde sıkıntı devam ediyor.

Aslında başka bir durum daha var. Uzaktan eğitim becerilerine sahip oldukça böyle bir uygulamanın kolaylık ve avantajları görüldü. Evden ya da fakülteodaki odalardan çıkılmadan , sınıflara gitmeden , şehir ya da ülke dolaşmadan ders verilebiliyor, bildiri sunulabiliyor. Öyleyse evde de oturabilirim ya da evden okula da gelmeyebilirim. Bu çok enteresan ve üzerinde çok boyutlu durulması

gereken bir durum. İş alışkanlıklarımız, işe ve iş yerine yönelik tutumlarımız ve iş disiplinine yönelik değişimler var. Başka bir disiplin ediniyoruz. Evde ya da fakülteodaki odalarımızda oturarak hiç kimseyle etkileşmeden işlerimizi yapıyoruz. Bu durumun öğrenciler açısından yansımaları daha dramatik. Üniversite sadece çeşitli bilgilerin verildiği, salt ders amacıyla yan yana gelinen , öğrenme eyleminin tek başına öğretim elemanlarıyla gerçekleştirilen yapılar değildir. Üniversiteyi üniversite yapan etkileşime, soyalleşmeye katkı yapan diğer boyutlarıdır. Kantinde, kütüphanede, servis araçlarında, yemekhanede, yurtlarda , sosyal topluluk, sergi, konser ya da şenliklerde yanyana gelişlerdeki etkileşimlerden söz ediyor. Düşünsenize 18 yaşındasınız ve hayallerinizin tümünü online gerçekleştirmek zorunda kalıyorsunuz.

Yüz yüze ve uzaktan eğitim karşılaştırması yapacak olursanız, verimlilik anlamında gördüğünüz en temel farklılıklar neler?

Uzaktan eğitimin, amacını ve hedefini belirlemiş arkadaşlar için verimli olduğunu düşünüyorum. Bu düşünce lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerimle yaşadığım deneyimlerden kaynaklanıyor.Yüksek lisans ve doktora derslerinde çok büyük bir verim elde ettik. Gereğesi nedir diye düşündük. Aslında gerekçe yüksek lisans ve doktora gelen öğrencinin altyapısıdır. Öğrenci zorla değil kendi isteğiyle geliyor. Bir amacı var ve bir hedefi var. Dolayısıyla oradaki zaman çok verimli kullanıldı, halen de kullanılmakta. Bu verimlilik durumu tamamen hedef kitleyle, sınıfta bulunanlarla ya da ortama gelenlerle ilişkili. Yüz yüze eğitime geçsek dahi doktora ve yüksek lisans eğitimi acaba online sürdürülse mi diye düşünüyorum. Öğrenciler açısından lisans eğitiminde sorunlar var. Tabi bu belli bir noktaya kadar anlaşılabilir. 18- 22 yaş arasındaki gençlerin ruhsal durumlarıyla ilgili olabilir. Bir plan yapıp yapamama gibi beceriler verimi aşağıya çekiyor. Kişisel olarak bilgi ve becerilerim artmış olsa da, bireysel bir sorun yaşamamakla beraber uzaktan eğitime hala

alışmış değilim. Öğrencilerimi sınıf ortamında , okul koridorlarında görmek istiyorum. Bir öğretmen olarak bir öğretim elemanı olarak sanırım hepimiz sınıftaki kişilerin yüzünden tavrından hem olumlu hem olumsuz etkileniyoruz. Öğrenci ana motivasyon kaynaklarımızdan. Onlarla her etkileşim ayrı bir öğrenme. Ama kapalı kameralar karşısında -ki bu çok yaygın- bu sınıflarda alıştığımız gibi olamıyor. Derslerin kaydedilmesi tekrar izlenmesi açısından bir fırsat yaratıyor. Normal koşullarda sınıf ortamında anlatılanlar bildiğiniz gibi kalıcılığı tartışmalı bilgilerden oluşuyor. no Artık kaydediyoruz. Bu kez kamera önünde yapılması ya da yapılmaması gerekenlere dikkat etmek gibi yeniz bir zorunluluğumuz var. Özenli konuşmaya gayret ediyoruz. Kameradan çekinmemek gerekiyor. Bu çekingenliği yaşayan öğretim elemanları ve öğrenciler var. Öğrenciler derse kamerayla katılmalı, sorusunu çekinmeden sorabilmeli ki etkileşim mümkün olsun. Verim dediğimiz budur aslında. Online teknolojilere adapte olma sürecinde biraz zaman kaybedildi. Bir kısmımız üstesinden gelebildik.Bir kısmımız çok zorlandı ya da gecikti. O noktada bir verim kaybı var. Örneğin dersler üç saattir. Ama üç saat mi yapılıyor? Diyelim bir saat yapıldı. Yapılmayan ya da çeşitli nedenlerle yapılamayan derslerin tafisi ne olacak? Üniversiteden üniversiteye değişen uygulamalar var. Aldatmaca ya da geçiştirmeye dönüşmemesi lazım. Biz öğretim elemanlarına çok fazla iş düşüyor. Bunun da anlamı şudur: Beklenen , olması gereken ve arzulanan biz öğretim elemanlarının yüksek sorumluluk duygusuyla bu sorunlu pandemi döneminde bir model olabilmektir. Çünkü bu bir mücadele. Öğretim elemanlarının geçen sene Mart'tan bu yana hafta sonu tatili kalmamıştır. Hatta akşamı da kalmamıştır. Mevcut durumda birçoğumuz için mesai saati diye bir kavram kalmadı. Akademi dışından bakıldığında zaten öğrenci gelip gitmediği için rahat olduğumuz düşünülüyor. Bu yanlış bir değerlendirme. Sorumluluk duygusu yüksek olan hocalarımız için pandemi süreci yüklerin daha da arttığı bir dönem oldu.

Kendi üniversitemde dersler üç saat. Çok sayıda eğitim aldık. Eğitim bilimcilerin önemle vurguladıkları bir husus var ; “Dinlemek zor bir eylemdir”. Bunu kamera karşısında makineye karşı yaptığınızda iş biraz daha zorlu hale geliyor. Normal koşullarda sınıf içerisinde 20-25 dakikada bir dikkat dağılır ve daha sonra çeşitli yöntemlerle ders 45-50 dakikada bitirilir. Monitöre mahkum olan öğrenciyi, sınıf ortamındaki tekniklerle yüksek konsantrasyonda tutmak zorlu bir durum. Eğer profesyonel bir dinleyici varsa ve eni bir teknik öğretiyorsa süre baskısı hissedilmeyebilir. Bu türlü bir izleyici kitlesi için 75 ya da 100 dakika dinlemek sorun olmayabilir. Ancak lisans düzeyinde daha farklı bir durum var. Eğitim bilimciler ekran karşısındaki dinleme süresinin en fazla 25 dakika olması gerektiğini söylüyorlar. Siz dersinizi üç saat tasarladığınızı ,25 dakika anlattığınızı ve önerildiği 15 dakika verdiğinizi düşünün. Toplamda 75 dakika ve 15'er dakikalık aralarla dersinizi sunmuş oluyorsunuz. Kamera karşısında etkinliği sağladığınızı varsaysak bile vermek zorunda olduğunuz diğer 75 dakika artık yok. Ders saatleri üzerinden paylaşmaya gayret ettiğim çok ciddi bir sorundur. Kendi okulumda değil ama bir çok okulda yaşanan durum budur. Her ne olursa olsun bir ders üç saatse üç saattir ve üç saat işlenmelidir. Hepimiz bunun bedelini ödüyoruz. Vergi olarak ödemekteyiz. Anne babalar ömürlerini veriyor ve büyük fedakarlıklarla, beklentilerle çocuklarının iyi bir eğitim almasını arzuluyorlar. Üniversiteler başta olmak üzere bütün eğitim kurumları bu arzuya hizmet etmek üzere kuruldu. Evet, üç saat ders dinlemek zordur. Bunda iyi öğretim elemanına büyük görev düşüyor. Öğrenci ister dinler ister dinlemez gibi bir tavır terk etmemiz lazım. Öğrencilerin dikkatini nasıl ayakta tutacağımız üzerine düşünmek zorundayız. İ

Zaman zaman üniversite öğrencilerinin üniversitelerin açılmasına yönelik olarak Twitter’da bir araya geldiğini görüyoruz. İletişim öğrencilerinin online eğitime yaklaşımlarıyla ilgili nasıl geri dönüşler alıyorsunuz?

Elimde kendi fakülteme yönelik rakamlar var. WEB sayfamızdan yayınladığımız için sizinle de paylaşabilirim. Fakültemizde 580 öğrenci bulunuyor. Yüzde 30’u kesinlikle okula gelmek istediğini söylüyor. Yüzde 30’luk kesim için pek bir şey fark etmiyor, gelsem de olur gelmesem de olur biçiminde düşünüyorlar. Yüzde 40’ı tereddütsüz gelmek istemiyor. Pandemi kaynaklı tedirginlik ve korkularından dolayı gelmek istemiyorlar. Biz 15 Mart’tan itibaren öğrencilerimizi sınıflara davet ettik ama koşullara göre elbette bu davet şekil değiştirebilir.

Belirlediğimiz yüz yüze verilen bazı dersler var. Öğrencilerden “İlan ettiğiniz dersler benim girdiğim dersler değil, okulu çok özledim, gelebilir miyim?” şeklinde iletiler alıyorum. Aslında kendi dersleri değil, farklı dersler. Farklı dersler ama kesinlikle gel, belki süreç içerisinde diğer derslerin tümünü de açacağız diyerek onları yüreklendiren iletiler gönderdim kendilerine. Okula gelmek isteyen öğrenci sayısının giderek arttığını söyleyebilirim. Ancak korkan ve ciddi düzeyde kaygılı bir kesim de var.

Gelmek isteyenlerle kesinlikle gelmek istemeyenler arasında bir yaş fark var mı?

Yaş farkından ziyade girişkenlik veya sosyalleşme isteği anlamında fark var. Birinci sınıftakiler tereddütsüz gelmek istiyor. Bu anlamda onları çok haklı buluyorum. Üniversite öğrencisiyim ve üniversiteyi görmüyorum diyorlar. Bu çok acı bir durum aslında. Mesela üçüncü ve dördüncü sınıftaki öğrencilerin tavır biraz daha farklı. Onlar bir miktar da olsa kampüsü deneyimlemişler. Birinci sınıf öğrencileri okullarını göremediler. Geçen dönem iki dersi tamamen isteğe bağlı olarak ve her hafta yapmayı denedik. Öğrenci sayısı daha sonra maalesef giderek azaldı. Gelen öğrencilerden birinin cümlesi dramatikti. Sadece bir kere geldi kampüse. “Bugün üniversite öğrencisi olduğumu anladım” dedi. Bu cümleyi o kadar içtenlikle söyledi ki bundan çok etkilendim.

Pandeminin önümüzdeki yıllarda tamamen sonlanmayacağına dair bazı öngörüler var. Sizce olası bir hibrid eğitim sistemi İletişim Fakülteleri için uygun mu?

Üniversitelerde verilen uygulamalı dersler gerçekten en çok zorlanılan kısım oldu. Üniversitelerdeki Tıp Fakültesi, Diş Hekimliği ve Mühendislik Fakülteleri başta olma üzere uygulama yapmanın zorunlu olduğu fakülteler en büyük güçlükleri yaşayan birimler oldular. Sözelimi öğrenci internlük eğitiminde ve doğal olarak hastaneye gitmek istemiyor. Radyo sinema televizyon bölümünde uygulamalı derslerimiz var. İyi de nasıl yapılacak dersler diye soruluyor? Çekim , stüdyo ya da aktüel kamera kullanımı gibi dersler de problemler olabiliyor. Dönüp baktığımızda zorlu tablolarla karşılaşıyoruz. Sonuç olarak önümüzde uygulamalı dersler açısından çok güç bir süreç var. Stajlar da sorunlu alan. Bu durum nasıl yola girecek ? Pandeminin etkisini yitirmesiyle, en kısa süre içerisinde yeni becerilerimizle birlikte çözülecektir, normale döneceğiz. Önümüzdeki dönemlerde, bu duruma kısmen hazırlıklyız. Genç kuşak da buna hazırlıklı diye düşünüyorum. Pandemi ya da yeni pandemiler olabilir. Fakat bir B planı var. En kötü koşullarda bile hijyene ve genel sağlık durumlarına dikkat ederek bu uygulamalı dersler yapılacak .

İletişim Fakülteleri açısından online eğitim ve ders işleyiş biçimleri sizce nasıl daha verimli hale getirebilir?

İletişim Fakülteleri çok kıymetli fakülteler. Öğretim elemanları olarak çeşitli eğitimler aldık. Bu eğitimleri eğitim bilimcileri ve uzaktan eğitim teknolojilerine hakim uzmanlardan almak hem büyük bir keyif hem de şanstı. Eğitim bilimcilerin en önemli özelliği uzaktan eğitim modelleri üzerinde gerçekten ustalaşmış durumdadır. Hocalarımızın bizlere öğrettikleri karşısında çok mutlu oldum ve açıkçası bildiklerimizin ötesinde çok fazla öğrenilmesi, hakim olunması gereken konular olduğunu görmek telaşlandırıyor. Ama bu güzel bir telaş. O bilgilerin hepsini almak istedim, belli bir kısmını öğrendik, bir kısmını öğrenmek

zaman alacak. Uzaktan eğitim araçlarının çok daha etkin nasıl kullanılabileceği üzerine, gerekli malzemelerin toplanıp nasıl izlenilebilir hale getirileceği üzerine düşünmek, çalışmak eğer keyif alıyorsanız olumlu bir uğraş. Alın eğitimlerin tümü daha etkili online iletişim kurabilmek için. Dolayısıyla önerim ne olacak? İletişimciler gerek dersler gerekse derslerle bağlantılı üretimler anlamında eğer kendi uzmanlık alanları hakkındaki bilgileri karşı tarafa çok daha net bir şekilde geçirebilmek istiyorlarsa konu hakkında çok uzmanlaşmış eğitimcilerden hem pedagojik hem de teknik eğitim almalılar. Herhalde kendimize belli bir süreyi ayırıp edindiklerimizle birlikte daha önce yaptıklarımıza bakmak gerekiyor. Ayrıca, bazı öğrenciler uzaktan eğitime ait donanımı kullanma konusunda öğretim elemanlarının çok önünden gidiyor. Bu durumda bize de düşen görevler var. Bir sunuyu, görseli, anlatıyı online ortamda daha etkili sunabilme anlamında bilgi birikimi olan kişilerle yan yana gelip oradaki bilgi birikimine ve teknolojiye hakim olmak çok daha iyi bir iletişim eğitimi çıkartacaktır. Üstelik her birimiz öğrendiklerimizi daha sonra yüz yüze eğitime geçildiğinde de kullanabilme şansına sahip olacağız.

Online çalışma sistemi, iletişim akademisyenlerinin akademik üretkenliğini -makale, proje, konferans vb.- ve motivasyonunu sizce nasıl etkiledi? Bir üretkenlik düşüşü var diyebilir miyiz yoksa tam tersine bir üretkenlik patlaması mı yaşandı? Gözlemleriniz ne yönde?

Fakültemizden hareket ederek söylersem zaman planlamasını iyi yapanlar son derece üretken dönemler geçirdi. Fakültemize dönüp baktığımda zamanı çok iyi kullanıp önceki dönemlerden daha fazla üretim yapan meslektaşlarım var. Ancak diğer yandan, aynı anda ders vermek durumunda olup bu teknolojiyi kullanma becerisini geliştirme uğraşı içinde olan arkadaşlarımız da vardı. Dolayısıyla işe yatkın olanlar daha fazla üretebilir hale gelirken, teknoloji kullanımına çok da yatkın olmayanlar ortalama üretkenliklerinin altına düştüler. Mesela uluslararası gidiş gelişler

vardı. Şimdi online yapılıyor ve dolayısıyla daha önce en fazla üç sempozyuma katılan hocalarımız bu süreçte altı sempozyuma katılmış. Zamanını iyi kullanan arkadaşlarımız çoğunluğu oluşturuyor. Bu nedenle önümüzdeki sene uluslararası üniversite sıralamalarında kendi lehimize bir değişim göreceğimizi düşünüyorum. Bu, fakültemiz için de geçerli. İdareci olmama ve yoğunluğuma rağmen ben de pek çok çalışma yapabildim. Bu dönemdeki tüm yoğunluk artışına rağmen kendi ortalama üretimimin üstüne çıkabildim.

Ayrıca, daha önce farklı gerekçelerle uzaktan eğitim teknolojilerine yakın olmayan meslektaşlarımızın görüşlerinde değişiklikler yaşandı. Tez izleme toplantıları, konferanslar online olarak yapılabiliyor. Havaalanında bir gün, dönüşte de bir gün, iki gün de konferansta olmak üzere ciddi bir zaman kaybı oluyordu. Üstelik bütün toplantılara da katılım olmuyordu. Yurt dışı akademik faaliyetler bir noktadan sonra turistik bir gezi olarak görülmekte. Yani sadece bir konferans için yurtdışında beş gün harcanabiliyor. Zamanın ne kadar kıymetli olduğu zaten biliniyordu. Ancak bu süreçte zaman algısına yönelik tutumlarda da değişiklik oldu. Kısaca pandeminin bizdeki yansıması, "çalışalım" şeklinde oldu. Bu da akademik üretim artışını sağladı.

İletişim akademisyenleri özelinde, pandemi sürecinde akademik araştırmaların yönü ne oldu, bununla ilgili gözlemlerinizi nelerdir?

Çalışmaların önemli bir kısmı kriz, uzaktan etkileşim ve kovid'le ilgili. Genel olarak kovid üzerine yapılan çalışmalarda büyük bir patlama oldu. Hemen herkes bu konu hakkında yazıyor. Üniversitemin yayınlar ve etik ile ilgili kurulundayım dolayısıyla doğal olarak da üniversitemizdeki genel yayın durumunu görebiliyorum. Bize gelen yazıların ağırlıklı olarak Kovid üzerine olduğunu söyleyebilirim. Fakültemizde de ağırlıklı olarak son bir yıldır Kovid üzerine çalışmalar yoğun. Pandemi öncesinde çok ciddi çeşitlemeler vardı. Ben biraz daha bu yönelimin dışındayım. Örneğin,

benim şu anda üzerinde çalıştığım bir kitap çalışmam var. Bu çalışmadaki 10 bölümden bir tanesi pandemiye ait olacak. Yani evet pandemi var, ancak daha başka makro problemler de devam ediyor. Yazarlar pandemiden bağımsız olarak o bölümler içerisinde belki bir paragraf ya da bir alt başlık altında değinebilirler.

İletişim akademisyenlerinin online eğitime yönelik memnuniyet düzeyiyle ilgili gözlemlerinizi nelerdir?

En net cevabı burada vereceğim çünkü bununla ilgili bir anket yaptık. Rektörlükle de sonuçlarını paylaştık. Pandemi sürecinde online eğitimle ilgili dört dönem var. O kadar net ve o kadar enteresan kırılmalar yaşanıyor ki. Geçen sene Mart-Haziran arası dönem: öğretim elemanları olarak en hazırlıksız olduğumuz dönem. Ne yapacağımızı bilmiyoruz ve online eğitim için olumsuz konuşuyorduk. Fakat dönem bittiğinde bazı şeyleri de mecburen öğrenmiş olduk. Haziran-Eylül arası dönem: online eğitimlerden olumlu sonuçlar alabildiğimizi gördük. Yeni becerilerimizle yüzyüze eğitime dönmeyi arzuladık. Bu dönemde kendimizi rahatlamış hissettik. Eylül-Ocak döneminde; online eğitime tamamen hakimdik. İçinde bulunduğumuz dönem tamam böyle götürebileceğini hepimiz öğrendik ama öğrencilerimize okula gelin artık dediğimiz dönemdeyiz. Değişim bu yönde. Online eğitime hakimiz, çok etkili kullanıyoruz ve online büyük olanaklar sunuyor. Ancak, tereddütsüz yüz yüze eğitimden yanayız. Bir dağınıklık yaşandı ve bu yaşadıklarımızdan bir şeyi net bir şekilde keşfettik: artık bu süreç evden de yürütülebilir. Çok da etkili sonuçlar ortaya çıkıyor ancak bu şekilde devam ettirmenin doğru olup olmadığından çok emin değilim. Belki de Türkiye'de doğmuş ve büyümüş olmaktan kaynaklı bir durum bu. Akdenizli olmaktan kaynaklı bir şey olabilir. Bizim işimiz insan odaklı ve insan görmeden pek olmuyor. Şu an online eğitim becerisinin tepe yaptığı bir dönemdeyiz. Belli ki daha da becerikli olacağımız bir döneme geçiyoruz. Ancak ne olursa olsun bizim yan yana gelmemiz şart.

Beşinci dönem için ne öngörüyorsunuz?

Bundan sonrası da böyle devam edecek gibi geliyor . Dijitalleşmenin, yapay zekanın ağırlıklı konuşulduğu bir dünyanın evlatlarıyız artık. İşler, sonraki kuşaklar için daha farklı olacak. Teknolojinin hayatı çok kolaylaştıran tarafları var. Daha önce biriktirdiklerimizle yeni teknolojileri yan yana getirebilirsek etkili sonuçlar elde edebiliriz . Ama ben biraz muhafazakarca düşünüyorum. Bu toplumun bize verdikleri, insan sevgisi vs. gibi az önce ifade ettiğim sosyolojik özellikler ve teknoloji birbirine zıt gibi görünüyor. Online eğitim teknolojisi bu anlamda beni sosyalleşememe açısından tedirgin etmiştir ama ben ölçü değilim. Bu sadece bir duygu olabilir ve şimdilik buradayım. Fütürist değilim ama beşinci dönemde bana göre bu teknolojinin hakimiyeti söz konusu olacak. Fakat bu insansı özellikleri ne kadar az deforme edersek o kadar iyi olur. Ben yola devam edersem bu tarzda devam edeceğim. Buradaki dengeyi iyi kurmamız lazım. Gelecekte teknoloji ağırlıklı olacak. Sorunumuz şu yan yana geliştir, bunun dengesini kurmak gerekir.

Geçen seneye kadar Zoom'un başta olmak üzere diğer etkileşim ortamları bu denli yoğun bilinmiyo ya da tanınmıyordu. Babaannemin televizyon nasıl açılıyor demesi gibi durumlar yaşandı. Mesela geçen sene Mart'ta hocam ekrandan bir görüşme yapalım deseydiniz büyük ihtimalle görüşemeyecektik. Çünkü Google Meet'te nasıl konuşulacağını öğrenmekle uğraşmak zorunda kalacaktım. Şu anda istediğiniz her ortamdan o dilediğiniz daveti daveti gönderebilirsiniz. Görüşmenin teknolojik altyapısı bir boyut, teknolojiyi kullanma becerisi bir başka boyut , teknolojiyi kullanma ya da kullanamama tedirginliği farklı bir boyut. Özellikle teknoloji kullanımına yönelik tedirginlikleri anlamak gerekiyor. Bana göre oradaki korkuyu anlamak lazım. Bazı arkadaşlara iş yükü çok fazla geldi. Teknoloji korkusu yok, çünkü gerçekten büyük bir yük bu. Bir de konuya "ben öğreneceğim tamam ama hiç sevmedim bu tarzı" şeklinde

yaklaşan arkadaşlarımız da var. Yaptığımı gösterdim, yapabildiğimi kendime de gösterdim ama hoşlanmadım. Bu yaklaşıma da saygı duyuyorum. Teknolojiden kaçmamak lazım. Şunu öğrendim: bu bir korkuysa, bunu kendine itiraf edemezsen üzerine gidemiyorsun. Bilmiyorum demen lazım. Öğrenmek istiyor musun, istiyorum. O zaman yola çık. Bilmiyorum ve öğrenmek istiyorum diyebildikten sonra mesele giderek hafifliyor. Niyetin var, kararlısın, devam et öyleyse. Bu türlü düşünen arkadaş sayısı çok fazlaydı.

Bir de bu süreçte hocaların daha yoğun bir çalışma temposuna girdiğini söyleyebilirim. Bu teknolojiyi öğrenme işi yoğunluğun başlıca sebeplerinden. Öğrenmemiz de yetmedi. Daha önce edindiğimiz alışkanlıkların çoğunun değişmesi zorunlu bir hal aldı. Örneğin bin bir emekle hazırlanan ders notları değişmek zorundaydı. Çünkü o notları izlenilebilir hale getirmek gerekiyordu. Bir kitaptan her hafta 40 sayfalık pdf alıp koymak ve bunu okuyun demek vicdani değil .Aaslında belki de o pdf belgesini oraya koymaya gerek yok. Çünkü karşımızdaki öğrenci ulaşmak istediği zaman dilediği her kaynağa yere gidip ulaşabiliyor. Sadece Powerpoint açarak ders anlatmak da eğitim vermek değildi zaten. Ama onun eğitim olmadığı pandemi sonrasında iyice ortaya çıktı. Dolayısıyla ders notlarını yeniden dizayn etmek ciddi zaman aldı. Esnek çalışma koşulları da bazılarımız için konsantrasyon bozukluklarına neden oldu. Belirsizlikler kaygı ve endişe artışına dolayısıyla zaman zammı iletişim sorunlarına yol açtı. Daha önce de söylediğim gibi mesai saati ortadan kalktı. Bağlantın varsa ve sokağa çıkmıyorsan herkes sana ulaşabiliyor. Whatsapp'tan toplantı talepleri geliyor. Google Drive'ı geçen sene bu kadar konuşmuyorduk. Şimdi Youtube'daki dersleri kaç kişinin izlediğini, ne kadar süre izlediğini görebiliyoruz. Düşünsenize daha önceki dönemlerde bunlar yoktu ya da bu denli yoğun değildi. Önümüzdeki yıllar bu yoğunluk daha da artacak. Öğrenmemiz gereken çok fazla konu var. Son sözüm ; öğrenmeye devam

edelim kabul, öğrendikçe zenginleşelim buna da kabul, teknolojiyle uyumlu, etkin , daha verimli üretimler gerçekleştiririz buna da evet. Ama ne olursa olsun sınıflardaki ya da anfilerdeki gibi keyifli olmuyor. En kısa zamanda ve en hızlı şekilde bir araya gelmeliyiz.